SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1822

av Sophia Granswed Baat m.fl. (M)

Bakgrundskontroller i Stockholms stad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningar och möjligheter för Stockholms stad att vara pilotkommun för ett system med utökade bakgrundskontroller av all personal som rekryteras till kommunens verksamheter, samt uppföljande bakgrundskontroller under pågående anställning, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den som lämnar sitt barn på förskolan, tar emot hemtjänst eller är beroende av kommunens stöd och omsorg ska känna sig trygg med den personal som finns i verksamheten. Kommunen har ett särskilt ansvar för människor i beroendeställning som kan ha begränsade möjligheter att själva skydda sig mot brott och övergrepp. Samtidigt har kommunala verksamheter blivit mål för organiserad brottslighet. Personer med kopplingar till kriminalitet kan söka sig till offentlig verksamhet för att komma åt information, påverka beslut eller utnyttja människor i utsatta situationer. Regeringen har också pekat ut infiltration och otillåten påverkan som ett växande problem.

Ett vanligt utdrag ur belastningsregistret ger inte alltid en tillräcklig bild. Belastnings- och misstankeregistren fyller olika funktioner och uppgifter gallras enligt olika regler. Erfarenheter från Botkyrka kommun visar behovet av bredare

bakgrundskontroller. Under kommunens pilotprojekt 1 januari 2024 till 28 april 2026 genomfördes 2 483 kontroller, varav 178 ledde till fördjupad utredning och 49 personer nekades anställning eller praktik efter individuell prövning. Bland de fall som tidigare uppmärksammats finns en lärarstudent som sökte praktik samtidigt som personen befann sig i en rättsprocess om grov våldtäkt mot barn. Kontrollerna omfattar bland annat lagakraftvunna domar och aktuella åtal och illustrerar därmed begränsningarna med att enbart förlita sig på traditionella registerutdrag.

Regeringen har under mandatperioden stärkt kommunernas möjligheter till register- och bakgrundskontroller. Ds 2024:24 föreslog utökade kontroller för arbete med barn, äldre och personer med funktionsnedsättning samt i kritiska kommunala befattningar. Förslagen ledde till proposition 2025/26:61, som antogs av riksdagen i syfte att bland annat motverka infiltration, otillåten påverkan och brott i kommunala verksamheter.

Sedan den 1 mars 2026 finns lagstöd för kommuner att begära utdrag ur både belastnings- och misstankeregistret inför vissa anställningar inom äldreomsorg och verksamheter för vuxna med funktionsnedsättning. Lagstiftningen innebär också utvidgade kontroller för arbete med barn och möjlighet till registerkontroll inför vissa ledande kommunala befattningar. Inom bland annat HVB, stödboenden och skyddade boenden som tar emot barn finns sedan tidigare krav på kontroll mot både belastnings- och misstankeregistret.

Regeringen tillsatte 2025 även en utredning om ett mer heltäckande och rättssäkert regelverk för bakgrundskontroller, som ska redovisas i mars 2027. Utredningen ska bland annat föreslå obligatoriska registerkontroller inför arbete inom verksamheter enligt socialtjänstlagen och LSS som riktar sig till vuxna, samt uppföljande bakgrundskontroller under pågående anställning. Det är viktiga steg. Men Sveriges största kommun bör kunna gå före.

Stockholm bör bli pilotkommun

Stockholms stad är Sveriges största kommun och en av landets största arbetsgivare, med verksamheter inom bland annat förskola, skola, socialtjänst, LSS och äldreomsorg. Staden är därför väl lämpad att pröva ett mer sammanhållet system för bakgrundskontroller i praktiken. Ett pilotprojekt bör omfatta all personal som rekryteras till Stockholms stad samt uppföljande kontroller under pågående anställning, med kontroller proportionerliga utifrån befattningens risk och skyddsbehov. Mer omfattande kontroller bör kunna göras för personer som arbetar nära barn, äldre eller personer med

funktionsnedsättning, hanterar känslig information eller har säkerhets- och förtroendekritiska funktioner. Pilotprojektet skulle ge möjlighet att utvärdera såväl den brottsförebyggande effekten som rättssäkerheten och integritetsskyddet. Kontrollerna måste bygga på tydliga kriterier för vilka uppgifter som får beaktas och hur de ska bedömas.

Tidöregeringen har tagit viktiga steg för att stärka möjligheterna till bakgrundskontroller. Nästa steg bör vara att pröva ett sammanhållet system i större skala. Stockholms stad bör därför ges möjlighet att gå före som pilotkommun med rättssäkra och proportionerliga bakgrundskontroller vid rekrytering och uppföljande kontroller under pågående anställning.

Sophia Granswed Baat (M)

Lotta Högström (M) *Kristina Axén Olin (M)*

Merit Frost Lindberg (M)